

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2129-14

meddelad i Stockholm den 2 juni 2015

KLAGANDE

AA

Ombud: Förbundsjurist Anne Rajmic
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

MOTPART

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 31 januari 2014 i mål nr 900-13, se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Arbetskadeförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och upphäver kammarrättens och förvaltningsrättens domar samt Försäkringskassans beslut.

BAKGRUND

AA drabbades av en arbetsskada och beviljades livränta från och med juli 1996. Livränteunderlaget, dvs. årsinkomsten om skadan inte hade inträffat, beräknades

Dok.Id 158785

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

Mål nr
2129-14

till 169 700 kr och årsinkomsten efter skadan till 153 300 kr. Före skadan arbetade hon som lindare inom industrin och efter skadan som undersköterska.

År 2011 gjorde Försäkringskassan en efterkontroll av AAs rätt till livränta. Hade hon arbetat kvar som lindare beräknades hennes årsinkomst ha uppgått till 256 200 kr. AAs årsinkomst i arbetet som undersköterska var högre och uppgick till 297 680 kr. Livräntan drogs in från och med augusti 2011. Det visade sig att årsinkomsten allt sedan 2004 hade varit högre än livränteunderlaget.

Försäkringskassan ansåg att AA var återbetalningsskyldig med 142 493 kr, vilket motsvarade den livränta som betalats ut under tiden januari 2004 till och med juli 2011. Försäkringskassan motiverade detta med att hon skäligen borde ha insett att hon hade fått för mycket livränta eftersom hennes årsinkomst efter skadan översteg den tidigare beräknade årsinkomsten både före och efter skadan. Försäkringskassan ansåg dock att det förelåg särskilda skäl att bevilja eftergift med halva beloppet eftersom AA vid flera tillfällen hade anmält ny årsinkomst och då någon efterkontroll inte hade gjorts förrän 2011. Försäkringskassan beslutade att AA skulle betala tillbaka 71 246 kr.

AA överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Uppsala som avslag överklagandet. Förvaltningsrätten anförde bl.a. att AA, med hänsyn till att hon inte hade gjort någon inkomstförlust under den aktuella perioden och att en grundförutsättning för rätt till livränta således inte längre förelåg, skäligen borde ha insett att livräntan betalades ut felaktigt. I det nu överklagade avgörandet avslag Kammarrätten i Stockholm AAs överklagande.

YRKANDE M.M.

AA yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska förklara att hon inte är återbetalningsskyldig och anför bl.a. följande. Hon har inte bort inse att livräntan lämnades felaktigt. Hon har fått normala löneökningar och hennes inkomster har inte vid något tillfälle ökat på ett sådant sätt att hon haft anledning att misstänka att hon inte hade rätt till livränta. Löneutvecklingen för lindare har varit sämre än i hennes nuvarande arbete som undersköterska. Detta är orsaken till att hon sedan

2004 inte har haft rätt till livränta. Det är orimligt att kräva att en försäkrad ska hålla sig underrättad om och ha detaljerad kännedom om löneutvecklingen i ett tidigare yrke.

Försäkringskassan bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. följande. Livräntans syfte är att ersätta en inkomstförlust. Mot denna bakgrund får det orimliga konsekvenser om man skulle godta att den försäkrade inte behöver skaffa sig kunskap om löneutvecklingen i sitt tidigare yrke. Livränta kan då komma att betalas ut trots att den försäkrade inte har någon inkomstförlust.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättslig reglering

Socialförsäkringsbalken, SFB, trädde i kraft den 1 januari 2011. I samband med detta upphävdes lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, LAF, och lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL. Dessa lagar är dock enligt 1 kap. 3 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken tillämpliga i fråga om ersättningar och andra förmåner som avser tid före balkens ikraftträdande.

Enligt 6 kap. 7 § LAF ska bestämmelserna i bl.a. 20 kap. 4 § AFL om återbetalningsskyldighet ha motsvarande tillämpning i fråga om ersättning från arbetsskadeförsäkringen.

Av 20 kap. 4 § första stycket AFL framgår att om någon, utan att ha förorsakat det, obehörigen eller med för högt belopp uppburit ersättning och har han eller hon skäligen bort inse detta, ska återbetalning ske av vad som för mycket utbetalats. För ersättningar som avser tid efter den 1 januari 2011 finns bestämmelser med liknande innehåll i 108 kap. 2 § SFB.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

I rättsfallet HFD 2013 ref. 9 fann Högsta förvaltningsdomstolen att omständigheterna inte var sådana att den försäkrade skäligen borde ha insett att han erhållit livränta med för högt belopp. De årliga inkomstförändringarna i det nya yrket hade inte varit av någon betydande storlek eller avvikit från den allmänna löneutvecklingen. Den försäkrade hade inte haft kännedom om löneutvecklingen i sitt tidigare yrke.

Omständigheterna i förevarande mål är i relevanta delar jämförbara med omständigheterna i rättsfallet. Av detta följer att AA inte skäligen borde ha insett att hon inte hade rätt till den livränta som felaktigt betalats ut. Hon är således inte återbetalningsskyldig varför överklagandet ska bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Anita Saldén Enérus, Erik Nymansson och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Emma Boman.